ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 15.5.2024
COM(2024) 208 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την αξιολόγηση των μηχανισμών εξωτερικής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα πολυετή δημοσιονομικά πλαίσια 2014 - 2020 και 2021 - 2027

{SWD(2024) 133 final}

Περιεχόμενα

1. Ιστορικό 2
2. Αξιολόγηση 4
3. Συμπεράσματα 6

1. Ιστορικό

Η αξιολόγηση αυτή έχει ως γενικό στόχο να εκτιμήσει κατά πόσον οι υφιστάμενοι μηχανισμοί εξωτερικής χρηματοδότησης (ΜΕΧ) είναι οι περισσότερο κατάλληλοι για τον επιδιωκόμενο σκοπό και κατά πόσον επιτρέπουν στην ΕΕ να συμμετέχει καλύτερα στην εξωτερική συνεργασία συγκριτικά με τους προηγούμενους. Οι ειδικοί στόχοι είναι η αξιολόγηση των επιδόσεων των ΜΕΧ ως προς την ενωσιακή προστιθέμενη αξία, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα, τον αντίκτυπο, την ευελιξία και την ικανότητα αντίδρασης στις πολιτικές αλλαγές και τις μεταβαλλόμενες πολιτικές προτεραιότητες, το περιθώριο απλούστευσης, τη συνοχή, τις συνέργειες και τη συνεχιζόμενη συνάφεια των στόχων των ΜΕΧ. Επιπλέον, η χρήση και η λειτουργία της εγγύησης εξωτερικής δράσης (EAG), συμπεριλαμβανομένου του μέγιστου ποσού της, αξιολογείται επίσης ως προς την προσθετικότητά της και τη συμβολή της στην επίτευξη των συνολικών στόχων και αποτελεσμάτων.

Στην παρούσα αξιολόγηση υπόκεινται οι ΜΕΧ που ακολουθούν:

ΠΔΠ 2021-2027

- Η συνιστώσα του Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας (ΜΓΑΔΣ) — Παγκόσμια Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένης της συνιστώσας του Ευρωπαϊκού Ταμείου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη+/εγγύησης εξωτερικής δράσης (ΕΤΒΑ+/EAG), καθώς και τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό της Επιτροπής για τη συμπλήρωση του κανονισμού για τον Μηχανισμό Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας — Παγκόσμια Ευρώπη[1],
- Ο Μηχανισμός Προενταξιακής Βοήθειας[2] ΙΙΙ (ΜΠΒ ΙΙΙ), καθώς και ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός της Επιτροπής για τη συμπλήρωση του κανονισμού ΜΠΒ ΙΙΙ[3] και ο εκτελεστικός κανονισμός της Επιτροπής σχετικά με τους ειδικούς κανόνες για την εφαρμογή του ΜΠΒ ΙΙΙ[4]
- Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Διεθνούς Συνεργασίας για την Πυρηνική Ασφάλεια (ΜΣΠΑ)[5],

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1530
[2] ΜΠΒ ΙΙΙ: Μηχανισμός Προενταξιακής Βοήθειας (2021–2027) | EUR-Lex (europa.eu)
[3] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32021R2128
[4] https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2021/2236/oj
[5] κανονισμός - 2021/948 - EL - EUR-Lex (europa.eu)

- Η απόφαση για τη σύνδεση ΥΧΕ-ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της Γροιλανδίας (DOAG)[6].

ΠΔΠ 2014-2020

- Ο Μηχανισμός Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΜΑΣ)[7],
- Το Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΕΜΔΑΔ)[8],
- Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Γειτονίας (ΕΜΓ)[9],
- Ο Μηχανισμός συμβολής στη σταθερότητα και την ειρήνη (ICsP)[10],
- Ο Μηχανισμός Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ)[11],
- Μέσο Εταιρικής Σχέσης για τη συνεργασία με τρίτες χώρες (PI)[12],
- Η απόφαση για τη σύνδεση ΥΧΕ-ΕΕ (OAD)[13],
- Η απόφαση για τη Γροιλανδία (GD)[14],
- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τη βιώσιμη ανάπτυξη (ΕΤΒΑ)[15],
- Ο κοινός εκτελεστικός κανονισμός για τον καθορισμό κοινών κανόνων και διαδικασιών για την εφαρμογή των μηχανισμών χρηματοδότησης της εξωτερικής δράσης της Ένωσης[16],
- Το 11ο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης (ΕΤΑ) το οποίο, μολονότι δεν είναι μέσο του προϋπολογισμού της ΕΕ, καλύπτεται επίσης από την αξιολόγηση[17].

Η αξιολόγηση αυτή διενεργείται σύμφωνα με το άρθρο 42 παράγραφος 2 του κανονισμού για τον ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη, το άρθρο 13 παράγραφος 6 του κανονισμού ΜΠΒ ΙΙΙ, το άρθρο 81 της DOAG, και το άρθρο 14 παράγραφος 1 του ΜΣΠΑ. Περιλαμβάνει και βασίζεται

[6] Απόφαση — 2021/1764 — EL — EUR-Lex (europa.eu)
[7] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32014R0233
[8] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0235

[9] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0232&from=EN
[10] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0230&from=EN
[11] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32014R0231
[12] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0234&from=EN
[13] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32013D0755
[14] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014D0137
[15] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017R1601
[16] https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/43f92a44-af94-11e3-86f9-01aa75ed71a1/language-el
[17] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32015R0322

στην τελική αξιολόγηση των ΜΕΧ στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) 2014-2020.

Η αξιολόγηση των ΜΕΧ στο πλαίσιο του ΠΔΠ 2014-2020 καλύπτει την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2014 έως την 31η Δεκεμβρίου 2020. Όσον αφορά τα EFI στο πλαίσιο του ΠΔΠ 2021-2027, η αξιολόγηση καλύπτει την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2021 έως την 31η Δεκεμβρίου 2022.

Το γεωγραφικό πεδίο της αξιολόγησης αντιστοιχεί σε εκείνο που αναφέρεται στις νομικές πράξεις που υπόκεινται σε αξιολόγηση.

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει τα συμπεράσματα που συνήγαγε η Επιτροπή σε συνέχεια της αξιολόγησης στο συνημμένο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

2. Αξιολόγηση

- **Αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα**

Η τρέχουσα κατάσταση εφαρμογής των ΜΕΧ δείχνει ότι βρίσκονται σε καλό δρόμο για την επίτευξη των στόχων που αναμενόταν να επιτύχουν κατά τον χρόνο της έγκρισής τους και ότι οι στόχοι αυτοί παραμένουν συναφείς.

Ο ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη αντιμετώπισε τον κατακερματισμό της προηγούμενης αρχιτεκτονικής, συγχωνεύοντας αρκετά ΜΕΧ του προηγούμενου ΠΔΠ. Ενσωμάτωσε επίσης το 11ο ΕΤΑ που χρηματοδοτήθηκε εκτός του προϋπολογισμού της ΕΕ και κάλυπτε χώρες της υποσαχάριας Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού. Ο ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη καλύπτει επίσης τη Γειτονία με άλλες περιοχές, διατηρώντας παράλληλα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της.

Ο ΜΠΒ ΙΙΙ αντιπροσωπεύει τη στροφή προς μια δραστική προσέγγιση που βασίζεται περισσότερο σε πολιτικές, σε σύγκριση με προκατόχους του. Έχει εξελιχθεί από ένα τομεακό μέσο σε ένα περισσότερο ολιστικό μέσο που θέτει σε προτεραιότητα την πολιτική. Επιπλέον, ο ΜΠΒ ΙΙΙ αντικατοπτρίζει τις προτεραιότητες και τις εξελίξεις πολιτικής της ΕΕ όσον αφορά την προετοιμασία των δικαιούχων για τη μελλοντική προσχώρηση στην Ένωση. Ο ΜΠΒ ΙΙΙ υπήρξε αποτελεσματικός όσον αφορά την προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και τη μόχλευση των αναγκαίων επενδύσεων στο πλαίσιο του οικονομικού και επενδυτικού σχεδίου, ενώ υπάρχει ανάγκη περαιτέρω επιτάχυνσης της σύγκλισης με την ΕΕ.

Όσον αφορά την αποδοτικότητα των πόρων της ΕΕ, η ενσωμάτωση στο πλαίσιο του ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη και του ΜΠΒ ΙΙΙ του ΕΤΒΑ+ καθιστά δυνατή την αυξημένη χρήση των περιορισμένων δημόσιων χρηματοδοτικών πόρων της ΕΕ ως μοχλό για δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις.

Σε συνέχεια των συμπερασμάτων της ενδιάμεσης επανεξέτασης του 2017, οι υφιστάμενοι ΜΕΧ περιλαμβάνουν χαρακτηριστικά ευελιξίας, τα οποία έχουν αποδείξει τη σημασία τους όσον αφορά την αντιμετώπιση της νόσου COVID-19 και τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας.

Στον ΜΠΒ ΙΙΙ, η απουσία προκαθορισμένων χρηματοδοτικών κονδυλίων ανά χώρα επέτρεψε μεγαλύτερη ευελιξία στο πρόγραμμα βοήθειας ανάλογα με τις επείγουσες και εξελισσόμενες ανάγκες.

- **Συνοχή**

Ο ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη στηρίζεται στην αρχή της γεωγραφικής ανάπτυξης, δηλαδή την εφαρμογή του μηχανισμού πρωτίστως μέσω γεωγραφικών προγραμμάτων, τα οποία θα συμπληρώνονται από θεματικά προγράμματα και δράσεις ταχείας αντίδρασης. Έτσι, αποσαφηνίζεται η διάρθρωση μεταξύ των γεωγραφικών και των θεματικών δράσεων και των δράσεων ταχείας αντίδρασης, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η συνοχή και η γεωπολιτική επιρροή, και να αντιμετωπίζονται τα ζητήματα που προκαλούσαν οι αλληλεπικαλύψεις μεταξύ του μεγάλου αριθμού των ΜΕΧ για την περίοδο 2014-2020. Η εφαρμογή της λογικής της γεωγραφικής ανάπτυξης ενίσχυσε τη συνεργασία της ΕΕ με φορείς τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, οδηγώντας σε μια πιο στοχευμένη προσέγγιση. Η ενσωμάτωση του ΕΤΒΑ+ στον ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη αύξησε τη συνοχή της εξωτερικής δράσης της ΕΕ. Η προσέγγιση της γεωγραφικής ανάπτυξης θα μπορούσε να αντιμετωπίσει περαιτέρω τις ειδικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι χώρες που είναι ευάλωτες και πλήττονται από κρίση.

Ο ΜΠΒ ΙΙΙ διασφαλίζει τη συμπληρωματικότητα μεταξύ των διαφόρων προγραμμάτων που υποστηρίζονται στο πλαίσιο του μηχανισμού.

Υπάρχει επίσης εγγενής συνοχή μεταξύ των υφιστάμενων ΕΜΧ, καθώς ο ΜΠΒ ΙΙΙ, η DOAG και ο ΜΣΠΑ παραπέμπουν στον ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη ως προς την εφαρμογή τους.

Εκτός από την ενίσχυση των συνεργειών με άλλους ΜΕΧ που δεν καλύπτονται από την παρούσα αξιολόγηση, οι υφιστάμενοι ΜΕΧ επιδίωξαν να ενισχύσουν τη συνοχή με τις εσωτερικές πολιτικές της ΕΕ.

- **Ενωσιακή προστιθέμενη αξία**

Οι ΜΕΧ επιτρέπουν καλύτερη άσκηση επιρροής εκ μέρους της ΕΕ ως αναπτυξιακός παράγοντας, ως παγκόσμιος παράγοντας και ως γεωπολιτικός παράγοντας. Ο ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη έχει αποφέρει σημαντική προστιθέμενη αξία παρέχοντας μια πιο ολοκληρωμένη, σημαντική και συνεκτική προσφορά στον κόσμο σε σχέση με το προηγούμενο ΠΔΠ, βελτιώνοντας την ικανότητα των χωρών-εταίρων να αντιμετωπίζουν κοινές προτεραιότητες με την ΕΕ και να ανταποκρίνονται στις παγκόσμιες προκλήσεις. Οι τρέχοντες ΜΕΧ έχουν αυξήσει τη συλλογική συμμετοχή των ευρωπαϊκών φορέων στην ενωσιακή εξωτερική συνεργασία στο πλαίσιο της προσέγγισης «Ομάδα Ευρώπη», αξιοποιώντας τις γνώσεις και την εμπειρογνωσία των κρατών μελών της ΕΕ. Η προστιθέμενη αξία του ΜΠΒ ΙΙΙ απορρέει από τον διακριτό στόχο του να προετοιμάσει τους δικαιούχους για μελλοντική προσχώρηση στην Ένωση, επί τη βάσει των ευρωπαϊκών αξιών.

Παρά το γεγονός ότι βρίσκεται στα αρχικά του στάδια, το ETBA+ έχει ήδη αποδείξει την καταλυτική του επίδραση στην κινητοποίηση πρόσθετης χρηματοδότησης και εμπειρογνωμοσύνης, συμβάλλοντας έτσι στη βιώσιμη ανάπτυξη και μεγέθυνση. Η συνεισφορά αυτή ευθυγραμμίζεται με την υλοποίηση της πρωτοβουλίας Global Gateway, η οποία αποτελεί τη στρατηγική της ΕΕ που έχει στόχο να δώσει ώθηση σε έξυπνους, καθαρούς και ασφαλείς δεσμούς στον ψηφιακό τομέα, στους τομείς της ενέργειας και των μεταφορών, και να ενισχύσει τα συστήματα υγείας, παιδείας και έρευνας σε ολόκληρο τον κόσμο, μεταξύ άλλων μέσω των οικονομικών και επενδυτικών σχεδίων για τη Γειτονία. Πρόκειται για ρόλους παρόμοιους με αυτούς που διαδραματίζει το πλαίσιο επενδύσεων για τα Δυτικά Βαλκάνια στον ΜΠΒ ΙΙΙ.

3. Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα της έκθεσης του 2017 για την ενδιάμεση επανεξέταση που καλύπτει τους ΜΕΧ για το ΠΔΠ 2014 2020, παρέμειναν σε ισχύ για το σύνολο της περιόδου του εν λόγω ΠΔΠ που τώρα ολοκληρώθηκε, και έχουν συνυπολογιστεί σε μεγάλο βαθμό στον σχεδιασμό της τρέχουσας δέσμης μηχανισμών.

Οι κανονισμοί ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη, IPA III, DOAG και ΜΣΠΑ, καθώς και οι σχετικοί κατ' εξουσιοδότηση κανονισμοί δεν απαιτούν νομοθετική τροποποίηση μεσοπρόθεσμα.

ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη:

- Ο ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη έχει αποδειχθεί συνολικά ότι είναι κατάλληλος για τον επιδιωκόμενο σκοπό. Σύμφωνα με την τρέχουσα κατάσταση της εφαρμογής του φαίνεται ότι βρίσκεται σε καλό δρόμο για την επίτευξη των στόχων που αναμενόταν να εκπληρώσει κατά τον χρόνο της έγκρισής του, και ότι οι στόχοι αυτοί εξακολουθούν να είναι συναφείς.
- Εντός του εξελισσόμενου γεωπολιτικού πλαισίου, ο ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη λειτουργεί αποτελεσματικά ως ένα βασικό εργαλείο για την εφαρμογή της στρατηγικής Global Gateway, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών και επενδυτικών σχεδίων για την Ανατολική Εταιρική Σχέση και τη Νότια Γειτονία.
- Ο ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη επέτρεψε στην ΕΕ να προωθήσει τις εσωτερικές πολιτικές και τις προτεραιότητές της με πιο συνεκτικό τρόπο προς τον εξωτερικό κόσμο. Για να ενισχυθεί η συνοχή μεταξύ των στόχων της εσωτερικής και της εξωτερικής δράσης, είναι αναγκαίο να συμβάλει καλύτερα σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που θα συμβιβάζει τα συμφέροντα, τις εταιρικές σχέσεις και τις αξίες της ΕΕ.
- Όσον αφορά τα οφέλη της απλούστευσης, ο ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη παρέχει μια ενιαία νομική βάση για ένα μεγάλο μέρος των εξωτερικών παρεμβάσεων της ΕΕ και των λεπτομερειών εφαρμογής τους.
- Αντικαθιστώντας μεγάλο αριθμό των ΜΕΧ του προηγούμενου ΠΔΠ, ο ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη επέφερε σημαντική αύξηση της συνοχής και της συμπληρωματικότητας όσον αφορά τις γεωγραφικές και τις θεματικές δράσεις και τις δράσεις ταχείας αντίδρασης και των άλλων ΜΕΧ.
- Μολονότι η υλοποίηση του ΕΤΒΑ+ βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο, έχει ήδη αποδείξει την καταλυτική του επίδραση στην μόχλευση πρόσθετης χρηματοδότησης και εμπειρογνωμοσύνης οι οποίες συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη και μεγέθυνση και την υλοποίηση της Global Gateway, μεταξύ άλλων μέσω των οικονομικών και επενδυτικών σχεδίων για τις περιοχές της Γειτονίας.

- Η συμβολή του ιδιωτικού τομέα μέσω του ΕΤΒΑ+ είναι καίριας σημασίας για την αποδοτική χρήση του προϋπολογισμού της ΕΕ στη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης στις χώρες εταίρους. Η τοποθέτηση του ΕΤΒΑ+ στον ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη συνέβαλε στον εξορθολογισμό όλων των λεπτομερειών εφαρμογής.
- Διάφορες δυνατότητες ευελιξίας στο πλαίσιο του ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη έχουν αποδείξει τη σημασία τους για την επιδίωξη των προτεραιοτήτων της ΕΕ, καθώς και για τη στήριξη των χωρών-εταίρων, ιδίως στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19, του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και των μεταναστευτικών πιέσεων, ιδίως στη Γειτονία. Ωστόσο, τρία έτη μετά την εφαρμογή του, το αποθεματικό του ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη έχει σχεδόν εξαντληθεί, γεγονός που καταδεικνύει μια αναντιστοιχία μεταξύ των διαθέσιμων κονδυλίων και των πραγματικών αναγκών. Επιπλέον, ο ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη δεν σχεδιάστηκε για να στηρίξει χώρες σε εμπόλεμη κατάσταση, στην κλίμακα που απαιτείται από την Ουκρανία. Επομένως, εγκρίθηκε ένα νέο χρηματοδοτικό μέσο, το μέσο διευκόλυνσης για την Ουκρανία για την περίοδο 2024-27, για τη στήριξη της Ουκρανίας τόσο ενόψει του συνεχιζόμενου επιθετικού πολέμου της Ρωσίας όσο και στην πορεία της χώρας προς την ένταξη στην ΕΕ.
- Αφενός, ο ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη βρίσκεται γενικά σε καλό δρόμο για την επίτευξη του στόχου δαπανών, παρόλο που θα απαιτηθούν περαιτέρω προσπάθειες κατά τα επόμενα έτη για ορισμένους από αυτούς, όπως είναι το κλίμα. Αφετέρου, ο υψηλός αριθμός τους έχει επίσης περιορίσει την ευελιξία του μηχανισμού.
- Η διαδικασία προγραμματισμού επέτρεψε τον επιτυχημένο προσδιορισμό των κοινών προτεραιοτήτων με τις χώρες εταίρους. Δεδομένου ότι τα έγγραφα προγραμματισμού καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα στόχων, απαιτείται σε ένα μεταγενέστερο στάδιο περαιτέρω ιεράρχηση προτεραιοτήτων. Ο προγραμματισμός παραμένει μια επαχθής διαδικασία, η οποία με τη σειρά της συμβάλλει στις καθυστερήσεις κατά την έναρξη της φάσης υλοποίησης.
- Η συμπερίληψη ενός εκτός προγραμματισμού πυλώνα ταχείας αντίδρασης, με άξονα τρεις συνιστώσες, εκ των οποίων οι δύο είναι νέες (ανάγκες ανθεκτικότητας και εξωτερικής πολιτικής), χάρισε στην ΕΕ μια πιο ευρεία εργαλειοθήκη για την ταχεία αντιμετώπιση επειγουσών απρόβλεπτων και αναδυόμενων προτεραιοτήτων πολιτικής οι οποίες δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσω της διαδικασίας προγραμματισμού, καθώς και για την υλοποίηση του δικτύου ανθρωπιστικής βοήθειας-ανάπτυξης-

ειρήνης. Απαιτούνται μεγαλύτερες προσπάθειες προκειμένου η συνολική προσέγγιση να καταστεί πιο αποτελεσματική και να βελτιωθεί ο συντονισμός μεταξύ των σχετικών χρηματοδοτικών μέσων, ιδίως όσον αφορά τη συνεργασία με χώρες που πλήττονται από συγκρούσεις και βρίσκονται σε άλλα εύθραυστα περιβάλλοντα.

- Ο ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη προσφέρει αξιοσημείωτη προστιθέμενη αξία στις χώρες-εταίρους όσον αφορά την παροχή μιας περισσότερο σημαντικής και συνεπούς προσφοράς. Απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες στο επίπεδο της γεφύρωσης των βραχυπρόθεσμων δράσεων ταχείας αντίδρασης με τις μακροπρόθεσμες δράσεις.
- Για να διευκολυνθεί η αξιοποίηση των εμπειριών, οι βελτιώσεις στην παρακολούθηση και την αξιολόγηση πρέπει να επικεντρωθούν στη μεγιστοποίηση της χρήσης της ποιοτικής ανάλυσης των αποτελεσμάτων.
- Για να επιτευχθεί μεγαλύτερη ενωσιακή προστιθέμενη αξία και μια «προσέγγιση για το σύνολο της ΕΕ», θα απαιτηθεί περισσότερος χρόνος και συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών και με τα κράτη μέλη. Για την καλύτερη αξιοποίηση των ευκαιριών και τη μεγιστοποίηση της επιρροής της ΕΕ, ενδέχεται να απαιτηθούν διαφοροποιημένες στρατηγικές αντιμετώπισης.

ΜΠΒ ΙΙΙ

- Ο ΜΠΒ ΙΙΙ έχει αποδείξει τη γενική αποτελεσματικότητά του ως προενταξιακός μηχανισμός και βρίσκεται σε καλό δρόμο για την επίτευξη των κύριων στόχων του. Ο μηχανισμός ευθυγραμμίζεται με τη νέα μεθοδολογία διεύρυνσης και επικεντρώνεται στις θεμελιώδεις αρχές της διαδικασίας προσχώρησης στην ΕΕ. Αντικατοπτρίζει επίσης τις πολιτικές προτεραιότητες και εξελίξεις της ΕΕ, όπως η εστίαση στις περιβαλλοντικές, ψηφιακές και οικονομικές προτεραιότητες, όπως καταδεικνύει η έμφαση που δίνεται στην εφαρμογή των οικονομικών και επενδυτικών σχεδίων για τα Δυτικά Βαλκάνια.
- Ο ΜΠΒ ΙΙΙ έχει υπάρξει αποτελεσματικός στην προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης και τη μόχλευση των αναγκαίων επενδύσεων στο πλαίσιο του οικονομικού και επενδυτικού σχεδίου, ενώ υπάρχει ανάγκη περαιτέρω επιτάχυνσης της σύγκλισης με την ΕΕ.
- Ο ΜΠΒ ΙΙΙ είναι ένας μηχανισμός που παρουσιάζει περισσότερες προκλήσεις για τους δικαιούχους συγκριτικά με το παρελθόν, καθώς απαιτεί βαθιά οικειοποίηση και

ικανότητα στρατηγικού σχεδιασμού από αυτούς σε επίπεδο διμερούς προγραμματισμού. Κατά το δεύτερο μέρος του ΠΔΠ θα απαιτηθούν περισσότερες προσπάθειες προκειμένου οι στρατηγικές αποκρίσεις των δικαιούχων να μετατραπούν σε έγγραφα πολυετούς στρατηγικού σχεδιασμού με ιεραρχημένες και διαδοχικές μεταρρυθμίσεις και δράσεις.

- Ενώ ο ΜΠΒ ΙΙΙ έχει σχεδιαστεί ως μηχανισμός βασισμένος σε επιδόσεις τόσο ως προς το πεδίο εφαρμογής όσο και ως προς την ένταση της βοήθειας, η εξισορρόπηση μεταξύ της αξιολόγησης των επιδόσεων με την αρχή της δίκαιης κατανομής έχει περιορίσει την οικονομική επιβράβευση σε δικαιούχους με καλές επιδόσεις.
- Ο ΜΠΒ ΙΙΙ υπήρξε ιδιαίτερα αποτελεσματικός όσον αφορά την ανάπτυξη ενός συνδυασμού λεπτομερειών εφαρμογής και εργαλείων, συμπεριλαμβανομένης της δημοσιονομικής στήριξης, των επιχορηγήσεων και των επενδύσεων. Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας επιτεύχθηκε επίσης με λιγότερες και μεγαλύτερης κλίμακας δράσεις, αλλά υπάρχει περαιτέρω περιθώριο εξορθολογισμού και εξέτασης του πολυετούς προγραμματισμού όσον αφορά τον διμερή προγραμματισμό.
- Το νέο ενοποιημένο σύστημα παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων, το πλαίσιο αποτελεσμάτων του ΜΠΒ ΙΙΙ, παρουσιάζει σημαντική βελτίωση σε σύγκριση με το πλαίσιο αποτελεσμάτων του ΜΠΒ ΙΙ. Αναμένεται να βελτιώσει τον προγραμματισμό, την παρακολούθηση, την υποβολή εκθέσεων και την αξιολόγηση του ΜΠΒ ΙΙΙ.
- Ο ΜΠΒ ΙΙΙ υπήρξε ευέλικτος κατά την αντιμετώπιση έκτακτων εξωτερικών γεγονότων παρά το ότι δεν διέθετε αντίστοιχο αποθεματικό με αυτό του μηχανισμού ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη. Η απουσία προκαθορισμένων χρηματοδοτικών κονδυλίων ανά χώρα παρείχε την απαιτούμενη ευελιξία στο πρόγραμμα βοήθειας ανάλογα με τις επείγουσες και εξελισσόμενες ανάγκες.
- Ο ΜΠΒ ΙΙΙ διασφαλίζει τη συνοχή με τους προηγούμενους μηχανισμούς και τη συμπληρωματικότητα μεταξύ των διαφόρων τύπων προγραμμάτων που στηρίζει. Είναι επίσης συνεπής με άλλους τομείς της εξωτερικής δράσης και των εσωτερικών πολιτικών της ΕΕ. Δεδομένου ότι η Ουκρανία, η Μολδαβία και η Γεωργία έχουν πλέον γίνει χώρες που συμμετέχουν στη διαδικασία διεύρυνσης, αλλά χρηματοδοτούνται εκτός του ΜΠΒ ΙΙΙ, θα πρέπει να διασφαλιστεί με συνέπεια η συνοχή μεταξύ του ΜΠΒ ΙΙΙ και των μηχανισμών εκ των οποίων λαμβάνουν βοήθεια από την ΕΕ.

- Με τον ΜΠΒ ΙΙΙ, η ΕΕ συνιστά τον μεγαλύτερο χορηγό στην περιοχή διεύρυνσης. Η προστιθέμενη αξία της ΕΕ πολλαπλασιάζεται με μακροχρόνιες εταιρικές σχέσεις, ιδίως με διεθνείς οργανισμούς, διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και κράτη μέλη.
- Οι γενικοί στόχοι του ΜΠΒ ΙΙΙ, όσον αφορά την προετοιμασία των δικαιούχων για μελλοντική προσχώρηση στην Ένωση αυξάνοντας την ευθυγράμμιση της εθνικής νομοθεσίας και της δημόσιας διοίκησης με το κεκτημένο της ΕΕ και τα πρότυπα της ΕΕ, παραμένουν επίκαιροι. Ο ΜΠΒ ΙΙΙ θα συμπληρωθεί από ένα νέο χρηματοδοτικό μέσο, τη διευκόλυνση μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τα Δυτικά Βαλκάνια, που αποσκοπεί στην περαιτέρω επιτάχυνση των θεμελιωδών κοινωνικοοικονομικών μεταρρυθμίσεων με νέο είδος χρηματοδότησης και προϋποθέσεις εκ των προτέρων πληρωμής.

DOAG

- Η DOAG έχει αποδείξει την αξία της. Με τη συγχώνευση της απόφασης για τη Γροιλανδία και της προηγούμενης απόφασης για τη σύνδεση ΥΧΕ-ΕΕ, το εν λόγω μέσο σύνδεσης προσέφερε μια ενιαία νομική βάση για το σύνολο των 13 υπερπόντιων χωρών και εδαφών (ΥΧΕ), συμπεριλαμβανομένης της Γροιλανδίας, με ειδικό κεφάλαιο του προϋπολογισμού, όπως είχε ζητηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- Με τη συμπερίληψη της ρήτρας παραπομπής στον ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη για την εφαρμογή των προγραμμάτων συνεργασίας (πρβλ. άρθρο 81 της DOAG), αύξησε σημαντικά τη συνοχή με άλλους μηχανισμούς εξωτερικής χρηματοδότησης. Ωστόσο, τα κατώτατα όρια που εφαρμόζονται στην επιτροπολογία και περιέχονται στον ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη και στα οποία παραπέμπει η DOAG θα μπορούσαν να προσαρμοστούν στις ανάγκες της τελευταίας.
- Οι ΥΧΕ δεν επωφελούνται πλέον από ειδικό κονδύλιο στο πλαίσιο της επενδυτικής διευκόλυνσης της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων για τις ΥΧΕ που είχε χρηματοδοτηθεί από το 11ο ΕΤΑ. Πλέον, διαθέτουν πρόσβαση στο πρόγραμμα InvestEU επί ανταγωνιστικής βάσης, ωστόσο είναι πολύ νωρίς να εκτιμηθεί ο αντίκτυπός του στον ιδιωτικό τομέα στις ΥΧΕ.

ΜΣΠΑ

- Ο ΜΣΠΑ είναι ένας μοναδικός μηχανισμός ο οποίος συμπληρώνει τον ΜΓΑΔΣ — Παγκόσμια Ευρώπη στον τομέα της πυρηνικής συνεργασίας, στο πλαίσιο της νομικής βάσης της Ευρατόμ. Είναι κατάλληλος για την αντιμετώπιση των προκλήσεων στους τομείς της πυρηνικής ασφάλειας, της διαχείρισης ραδιενεργών αποβλήτων και των πυρηνικών διασφαλίσεων.
- Ο σχεδιασμός του ΜΣΠΑ διέθετε επαρκή ευελιξία ώστε να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις που προκλήθηκαν από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας.